

سازمان برنامه و بودجه کشور

معانت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه

برنامه تولید و اشتغال استان همدان موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال

امور اقتصاد و معاونتی و شورای اقتصاد

دی ماه ۱۳۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسنامه گزارش

عنوان	برنامه تولید و اشتغال استان همدان (موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷)
ناشر	سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات
پدیدآورنده	سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه
تهیه و تنظیم	امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد
همکاران	افشین برمکی، امیر عزیزی، الهام فتوره چی، سیدفخرالدین فخرحسینی، حسن مافی، محمدامین حواله دارنژاد، جمال کاکائی و علی حصاری
واژگان کلیدی	تولید، اشتغال، قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و تبصره ۱۸
تاریخ انتشار	دی ۱۳۹۷
شماره گزارش	۶ - ۱۳۹۷
تعداد صفحات	۲۴ صفحه
کلیه حقوق معنوی این گزارش متعلق به معاونت هماهنگی برنامه و بودجه (امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد) است. استفاده از مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱
۱- نمای کلی بازار کار استان در سال ۱۳۹۶.....	۲
۲- عملکرد بازار کار استان در پاییز سال ۱۳۹۷.....	۴
۳- برنامه‌های تولید و اشتغال موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷.....	۶
۳-۱- برنامه تولید و اشتغال حوزه گردشگری.....	۹
۳-۲- برنامه تولید و اشتغال سیاست‌های فعال بازار کار.....	۱۱
۳-۳- برنامه تولید و اشتغال فعالیت‌های دانش‌بنیان.....	۱۳
۳-۴- برنامه تولید و اشتغال حوزه بازآفرینی شهری پایدار.....	۱۵
۳-۵- برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به آن.....	۱۶
۳-۶- برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن.....	۱۹
۳-۷- برنامه تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر.....	۲۰

مقدمه

تولید و اشتغال از مهم‌ترین موضوعات اقتصاد کلان محسوب می‌شوند. به همین دلیل، حمایت از تولید و اشتغال در قانون سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی قرار می‌گیرد. به‌طور مشخص، در بند نخست سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه ششم توسعه به تحقق رشد اقتصادی اشتغال‌زا اشاره شده است. از این رو، مقوله اشتغال به‌عنوان یکی از موضوعات خاص کلان‌فرابخشی در برنامه ششم توسعه مورد توجه قرار گرفت.

با توجه به وجود نرخ بالای بیکاری در کشور و چشم‌انداز افزایش تعداد جویندگان کار، به‌ویژه جوانان و دانش‌آموختگان دانشگاهی، اتخاذ سیاست‌های ویژه برای ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در کنار حفظ فرصت‌های شغلی موجود ضروری است. این مهم باعث شد برنامه اشتغال گسترده و مولد در دستور کار دولت قرار گیرد. اختصاص بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به مقوله برنامه تولید و اشتغال، بخش مهمی از تلاش دولت دوازدهم به‌منظور افزایش اشتغال در چارچوب حمایت از تولید ملی بوده است.

شایان ذکر است، در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۲/۱۰ ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی عناوین پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی پیشنهادی برای سال ۱۳۹۷ مطرح و پس از بحث و بررسی، سازمان برنامه و بودجه کشور به‌عنوان دستگاه مجری پروژه «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷» تعیین گردید و طی نامه شماره ۲۹۸۶۸ مورخ ۱۳۹۷/۳/۹ توسط معاون اول محترم رئیس‌جمهور برای اجرا به سازمان برنامه و بودجه کشور ابلاغ گردید.

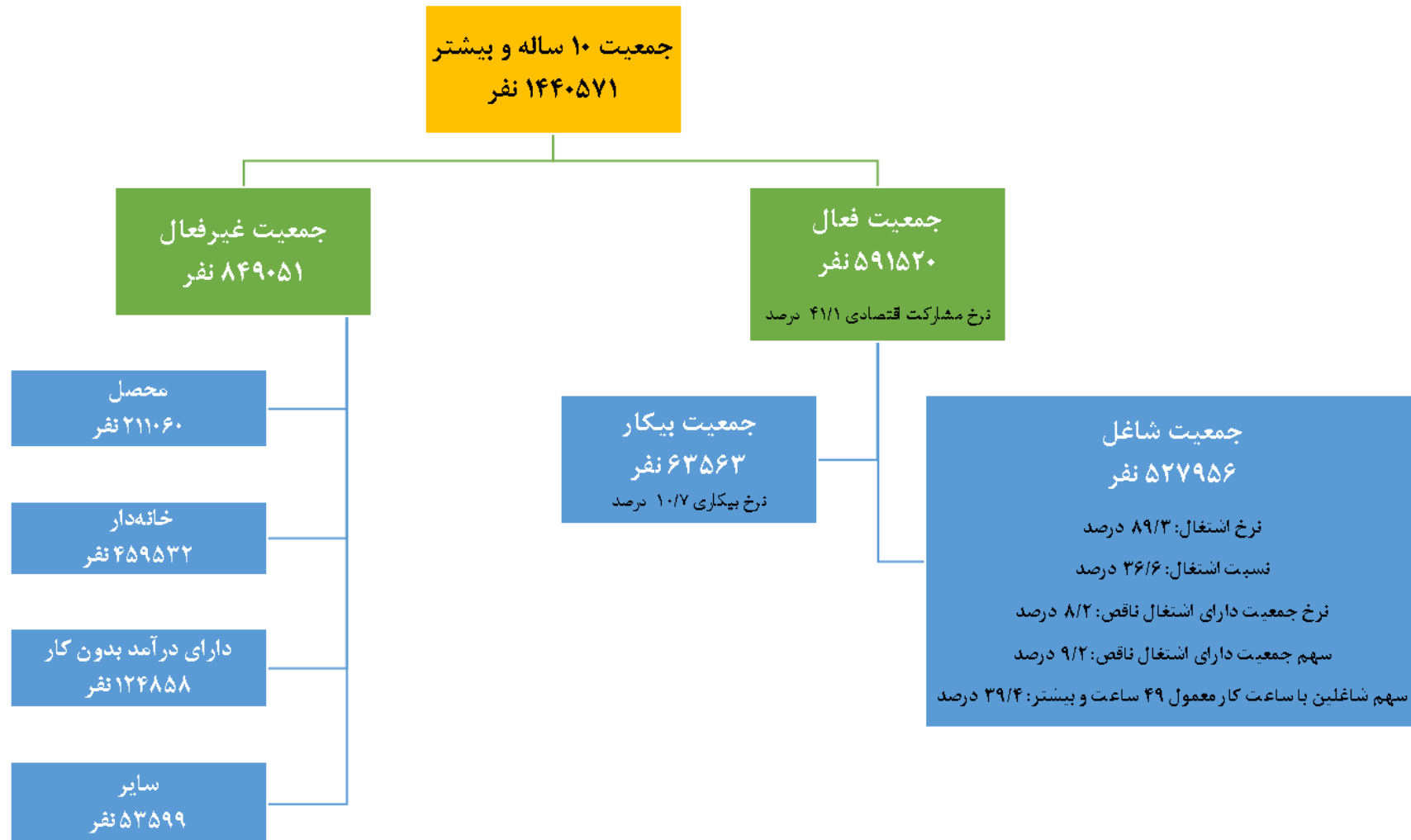
تاکنون در راستای اجرای بند مذکور و آیین‌نامه اجرایی آن و همچنین پروژه «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷»، برنامه‌های تولید و اشتغال در حوزه‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، شرکت‌های دانش‌بنیان، سیاست‌های فعال بازار کار، بازآفرینی بافت‌های فرسوده در مناطق شهری، کشاورزی، صنعت و معدن و فرهنگ و هنر تدوین گردیده است و تلاش برای اجرایی کردن آن‌ها در جریان است. امید است با اجرای برنامه‌های مذکور حدود یک میلیون فرصت شغلی ایجاد شود و به‌این‌ترتیب، اجرای برنامه‌های تدوین‌شده باعث کاستن از پیامدهای منفی تحریم‌های ظالمانه تحمیلی بر اقتصاد کشور گردد. انتظار می‌رود دستگاه‌های اجرایی در راستای ایفای نقش مؤثر خود در اجرای برنامه‌های مورد تفاهم به وظایف خطیر خود اهتمام جدی نمایند.

۱-نمای کلی بازار کار استان در سال ۱۳۹۶

نمودار زیر نمای کلی ویژگی های بازار کار استان همدان را نشان می دهد. بر اساس اطلاعات طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۶:

- ✓ ۱۴۴۰۵۷۱ نفر از جمعیت استان در سن کار قرار دارند یعنی جزو جمعیت دارای ۱۰ سال و بیشتر هستند.
- ✓ از جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان ۵۹۱۵۲۰ نفر فعال هستند، لذا نرخ مشارکت استان ۴۱/۱ درصد است.
- ✓ از جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان ۸۴۹۰۵۱ نفر غیر فعال هستند، که به ترتیب ۲۴/۹، ۵۴/۱، ۱۴/۷ و ۶/۳ درصد آن جمعیت محصل، خانه دار، دارای درآمد بدون کار و سایر هستند.
- ✓ تعداد شاغلان استان ۵۲۷۹۵۶ نفر است که بر این اساس نرخ اشتغال استان ۸۹/۳ درصد می باشد.
- ✓ تعداد بیکاران استان ۶۳۵۶۳ نفر است که نرخ بیکاری استان را به ۱۰/۷ درصد می رساند.
- ✓ علاوه بر این سهم جمعیت دارای اشتغال ناقص در استان ۹/۲ درصد و سهم شاغلین با ساعت کار معمول ۴۹ ساعت و بیشتر معادل ۳۹/۴ درصد است.

نمای کلی بازار کار استان همدان سال ۱۳۹۶

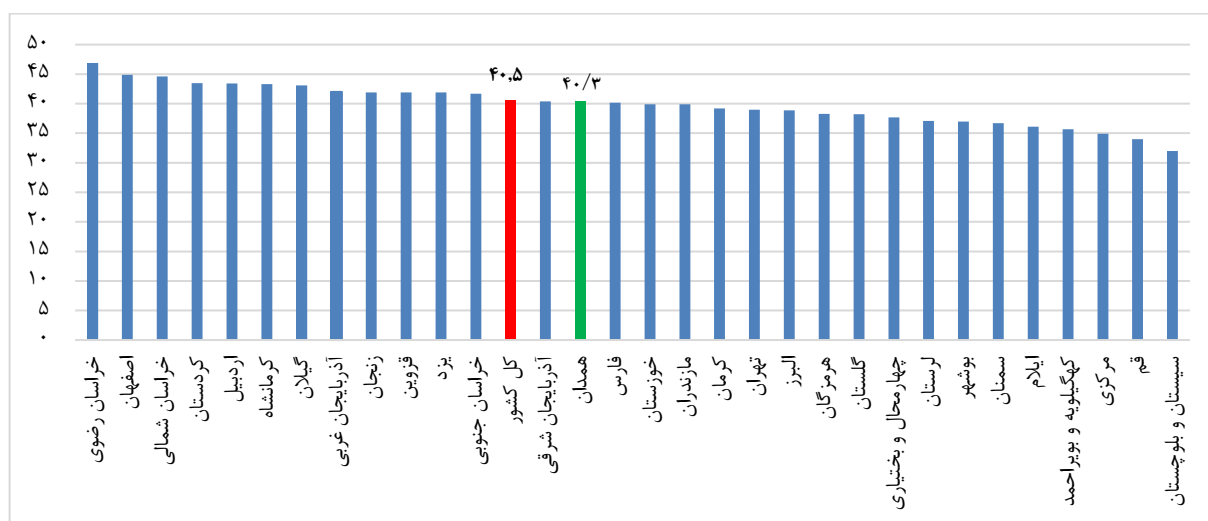

مأخذ: مرکز آمار ایران، نتایج آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۶

۲- عملکرد بازار کار استان در پاییز سال ۱۳۹۷

نرخ مشارکت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان همدان در پاییز سال ۱۳۹۷ برابر ۴۰,۳ درصد بوده که از میانگین کشور (۴۰,۵ درصد) کمتر است.

شکل ۱: نرخ مشارکت جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان های کشور در پاییز سال ۱۳۹۷ (درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران، چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار (پاییز ۱۳۹۷)

نسبت اشتغال عبارت است از نسبت جمعیت شاغل ۱۰ ساله و بیشتر به کل جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر. به عبارت دیگر چند درصد از جمعیت در سن کار، شاغل هستند. در پاییز سال ۱۳۹۷ نسبت اشتغال در استان همدان ۳۷,۴ درصد بوده است که از میانگین کشوری (۳۵,۷ درصد) بیشتر است.

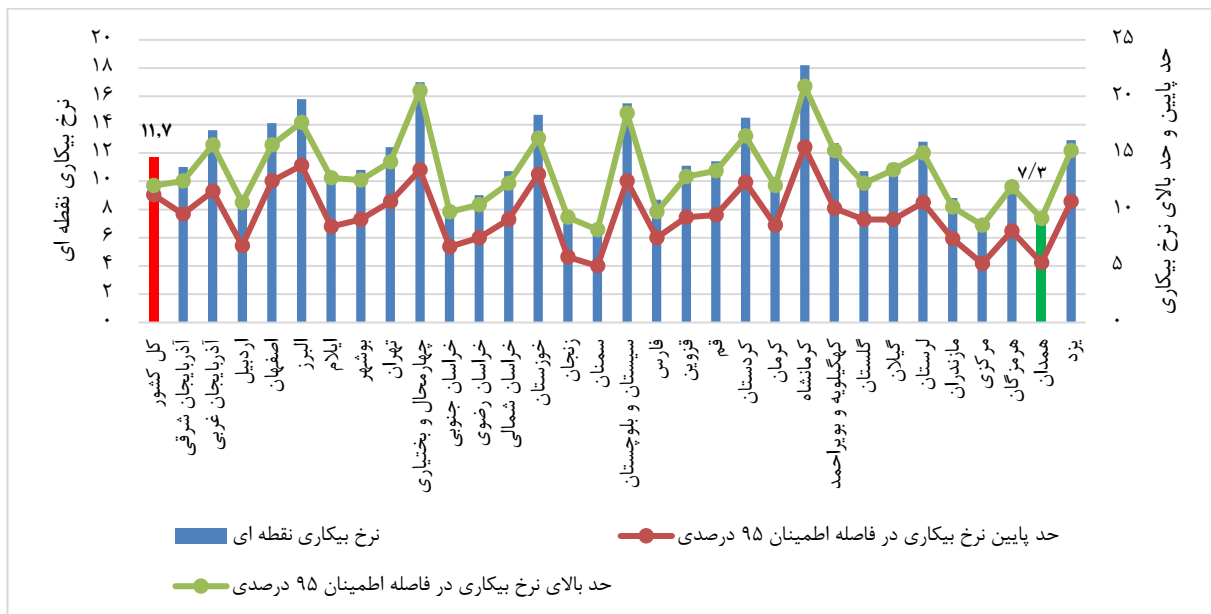
شکل ۲: نسبت اشتغال جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان های کشور در پاییز سال ۱۳۹۷ (درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران، چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار (پاییز ۱۳۹۷)

بر اساس آخرین آمار منتشره مرکز آمار ایران، در پاییز سال ۱۳۹۷، نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان همدان ۷,۳ درصد بوده که از میانگین کشور (۱۱,۷ درصد) کمتر است. حد پایین و بالای نرخ بیکاری استان با فاصله اطمینان ۹۵ درصد بین ۵,۳ و ۹,۲ درصد قرار دارد.

شکل ۳: نرخ بیکاری جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر استان های کشور در پاییز سال ۱۳۹۷ (درصد)

مأخذ: مرکز آمار ایران، چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار (پاییز ۱۳۹۷)

۳- برنامه‌های تولید و اشتغال موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

در سال ۱۳۹۷، تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مهم‌ترین حکم بودجه‌ای دولت در زمینه اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال و سیاست‌های بازار کار است. در بند الف تبصره مذکور، به دولت اجازه داده شده است که برای اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد، علاوه بر ۳۰ هزار میلیارد ریال اعتبار ردیف ۵۴-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) قانون، ۲۰ درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این قانون معادل ۱۲۴ هزار میلیارد ریال را در قالب کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه سود تسهیلات و کمک‌های بلاعوض با ترکیب منابع موضوع ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و همچنین ۳۰۴ هزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای حمایت از طرح‌های تولیدی اشتغال‌زا هزینه نماید. همچنین، به دولت اجازه داده شد که در صورت افزایش قیمت حامل‌های انرژی، ۵۰ هزار میلیارد ریال از منابع جزء ۲ بند الف تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور در جهت حمایت از تولید اشتغال‌زا مورد استفاده قرار دهد.

تاکنون، در راستای اجرایی نمودن بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و آیین‌نامه اجرایی آن (تصویب‌نامه شماره ۵۳۹۰۵/ت/۵۵۵۳۴۰ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ هیئت‌وزیران) برنامه‌های تولید و اشتغال گسترده و مولد در هفت حوزه با همکاری دستگاه‌های اجرایی تدوین و جهت اجرا به دستگاه‌های اجرایی و استانداری‌های کشور ابلاغ گردیده است. برنامه‌های مذکور عبارت‌اند از:

۱. برنامه تولید و اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
 ۲. برنامه تولید و اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار
 ۳. برنامه تولید و اشتغال حوزه شرکت‌های دانش‌بنیان
 ۴. برنامه تولید و اشتغال حوزه بافت فرسوده شهری
 ۵. برنامه تولید و اشتغال حوزه کشاورزی
 ۶. برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن
 ۷. برنامه تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر
- دستگاه مجری و دستگاه(های) همکار هر یک از برنامه‌های مذکور به شرح جدول ذیل است:

جدول ۱: برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

ردیف	عنوان برنامه	دستگاه مجری	دستگاه همکار
۱	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	سازمان برنامه و بودجه و صندوق توسعه ملی
۲	سیاست‌های فعال بازار کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	سازمان برنامه و بودجه کشور
۳	شرکت‌های دانش‌بنیان	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	سازمان برنامه و بودجه، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی
۴	بافت فرسوده شهری	وزارت راه و شهرسازی	وزارت راه و شهرسازی
۵	بخش کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی	سازمان برنامه و بودجه کشور و صندوق توسعه ملی
۶	صنعت و معدن	وزارت صنعت، معدن و تجارت	سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت صنعت، معدن و تجارت
۷	فرهنگ و هنر	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	سازمان برنامه و بودجه کشور

برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شامل زیربرنامه‌های «توسعه زیرساخت‌های اقامتی (هتل)»، «فعالیت‌ها و کسب و کارهای گردشگری»، «سرمایه‌گذاری»، «تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان»، «توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک»، «توسعه تولید صنایع دستی» و «توسعه بازرگانی صنایع دستی» است. در مجموع، در چارچوب برنامه‌های اشتغال فعالیت‌های میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در مناطق شهری، حدود ۱۲۲ هزار فرصت شغلی مستقیم در نتیجه اجرای ۵۳۳۹ پروژه ایجاد خواهد شد. برنامه‌های اشتغال حوزه سیاست‌های فعال بازار کار از شش طرح «کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی»، «مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی»، «مشوق‌های بیمه سهم کارفرمایی»، «پرداخت یارانه دستمزد»، «توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی» و «توسعه و حمایت از مشاغل خانگی» تشکیل می‌شود. در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۳۳۸ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد. در ضمن، برای اجرای آزمایشی طرح «حمایت از واحدهای اقتصادی مشکل‌دار برای حفظ و صیانت از اشتغال موجود» ۲۰۰ میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده است.

در راستای اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال مولد در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان با استفاده از سرمایه انسانی جوان، تحصیل کرده و متخصص، سه رویکرد «نوآفرینی ساختارهای اقتصادی در راستای ارتقای توان ساخت داخل»، «توسعه اشتغال مبتنی بر تکمیل و ارتقای زیست‌بوم نوآوری کشور» و «رصد و به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی» مد نظر قرار گرفته تا سرمایه‌های متنوع بخش‌های دولتی و غیردولتی کشور به سمت اشتغال مبتنی بر دانش سوق داده شود. به منظور اجرایی کردن سه رویکرد فوق، شش زیربرنامه «ارتقاء تولید و اشتغال شرکت‌های دانش‌بنیان»، «پلتفرم بازار سازی تجهیزات داخل»، «توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان»، «توسعه صنایع خلاق با تمرکز بر نوآوری»، «حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ در عرصه نوآوری» و «به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی متخصص» تدوین شده است. بر اساس برنامه‌ریزی انجام شده، مجموعاً حدود ۶۴ هزار فرصت شغلی مستقیم برای دانش‌آموختگان دانشگاهی ایجاد خواهد شد.

در برنامه ملی بازآفرینی شهری پایدار سال ۱۳۹۷ از محل منابع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور احداث ۱۰۰ هزار واحد مسکونی در بافت‌های ناکارآمد شهری در دستور کار قرار گرفته است. این واحدها در ۳۱ استان کشور و در ۴۸۶ محله توزیع شده است. در این برنامه، سرانه در نظر گرفته شده برای نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان بافت‌های فرسوده و ناکارآمد، به‌طور متوسط برای ۵۰۰ واحد مسکونی، ۲ هزار و ۳۰۰ مترمربع کاربری

مذهبی، ۲ هزار و ۸۰۰ مترمربع کاربری فرهنگی، ۷ هزار و ۷۰۰ مترمربع کاربری بهداشتی و درمانی، ۱۹۰ هزار مترمربع تعریض و اصلاح معابر، ۷ هزار و ۶۰۰ مترمربع کاربری ورزشی، ۱۴۰۰ مترمربع فضای آموزشی و ۲۲ هزار مترمربع فضای سبز است.

هدف از اجرای برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط (وابسته)، افزایش تولید و ایجاد ۴۹ هزار فرصت شغلی جدید از طریق «برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی»، «برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها» و «پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی عموماً از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی» است. شایان ذکر است، برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی، در ۱۰ رسته «محصولات گلخانه»، «شیلات و آبزیان»، «گیاهان دارویی»، «صنایع تبدیلی و تکمیلی»، «محصولات دامی»، «خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی»، «خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی»، «ساماندهی کسب‌وکارهای نوپا و دانش‌بنیان مرتبط با کشاورزی»، «خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی» و «خدمات توسعه کسب‌وکارهای بازرگانی» انجام خواهد شد. برنامه‌های اشتغال حوزه کسب‌وکارهای صنعتی و معدنی از چهار طرح «تسهیلات برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام»، «تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی»، «تأمین سرمایه گردش واحدها» و «توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی» تشکیل شده است. در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۲۷۰ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد. اقتصادی کردن فعالیت‌های فرهنگی با ایجاد و تعریف دقیق زنجیره ارزش ممکن است. اولویت رسته‌های منتخب کسب‌وکارهای بخش فرهنگ و هنر عبارت‌اند از: «کسب‌وکارهای رسانه‌ای و تولید محتوای دیجیتالی»، «کسب‌وکارهای فرهنگی» و «کسب‌وکارهای هنری». در نتیجه اجرای طرح‌های فوق، مجموعاً ۱۹ هزار فرصت شغلی ایجاد خواهد شد. خلاصه اطلاعات مربوط به برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات مورد نیاز برای انجام برنامه از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، کمک‌های بلاعوض، یارانه نرخ سود تسهیلات و وجوه اداره شده لازم در جدول زیر ارائه شده است.

در مجموع، در برنامه‌های مذکور برای ایجاد حدود یک‌میلیون فرصت شغلی برنامه‌ریزی شده است. شایان ذکر است، بیشترین میزان فرصت شغلی به ترتیب از طریق اجرای برنامه سیاست‌های فعال بازار کار (۳۳۸ هزار نفر)، صنعت و معدن (۲۷۰ هزار نفر) و میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری (بیش از ۱۲۰ هزار نفر) ایجاد خواهد شد. همچنین، در مجموع، از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی حدود ۴۵۱ هزار میلیارد ریال تسهیلات پرداخت خواهد شد. برای کاهش نرخ سود تسهیلات تلفیقی مذکور از محل منابع بانکی و منابع صندوق توسعه ملی، حدود ۲۰ هزار میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات در نظر گرفته شده است. افزون بر این، حدود ۲۶ هزار میلیارد ریال کمک بلاعوض به برنامه‌های مذکور اختصاص خواهد یافت. همچنین، ۲۲,۷ هزار میلیارد ریال نیز به شکل وجوه اداره شده به منظور اجرای برنامه‌های مصوب مورد استفاده قرار خواهد گرفت. در ادامه برنامه حوزه‌های مختلف برای استان همدان توضیح داده می‌شود.

جدول ۲: خلاصه اطلاعات مربوط به برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم
از نظر تعداد اشتغال و همچنین تسهیلات مورد نیاز

ردیف	عنوان	اشتغال	تسهیلات بانکی	تسهیلات صندوق توسعه ملی	کمک بلاعوض	یارانه سود تسهیلات	وجوه اداره شده
		نفر	میلیارد ریال				
۱	سیاست‌های فعال بازار کار	۳۳۸۰۰۰	۸۷۵۰	-	۷۵۲۳	-	-
۲	بافت فرسوده شهری	۱۲۰۰۰۰	۲۲۷۰۰	-	۱۵۰۰۰	-	۲۲۷۰۰
۳	بخش کشاورزی	۴۹۳۸۴	۷۵۱۷۱	۴۰۱۷۱	-	۸۸۶۹	-
۴	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱۲۲۴۰۵	۳۴۴۶۲	۳۴۴۶۲	۶۵۷	-	-
۵	شرکت‌های دانش بنیان	۶۴۲۰۰	-	۱۸۰۰۰	۲۲۰۰	-	-
۶	صنعت و معدن	۲۷۰۰۰۰	۱۰۰۶۴۹,۵	۱۰۰۶۴۹,۵	۴۶۶	۱۰۲۱۱	-
۷	فرهنگ و هنر	۱۹۹۴۱	۱۶۴۵۶	-	۴۰	۸۱۷	-
جمع		۹۸۳۹۳۰	۲۵۸۱۸۸,۵	۱۹۳۲۸۲,۵	۲۵۸۸۶	۱۹۸۹۷	۲۲۷۰۰

۳-۱- برنامه تولید و اشتغال حوزه گردشگری

هدف اصلی از برنامه‌های حوزه گردشگری به شرح زیر می‌باشد:

- ✓ حمایت از توسعه استارت‌آپ‌ها، شرکت‌های تولید و مدیریت محتوا و همچنین تولید اپلیکیشن‌های مرتبط با گردشگری
- ✓ حمایت از فعالیت‌های گردشگری دانش بنیان
- ✓ حمایت از کسب و کارهای مرتبط با راهنمایان تور به منظور ایجاد اشتغال برای فارغ التحصیلان دانشگاهی
- ✓ کمک به راه اندازی اقامتگاه‌های سنتی با مرمت خانه‌های تاریخی توسط بخش خصوصی
- ✓ ارائه تسهیلات برای ایجاد انواع هتل‌ها در نقاط مختلف کشور
- ✓ کمک به توسعه واحدهای پذیرایی سنتی و مجتمع‌های گردشگری بین‌راهی
- ✓ کمک به راه اندازی و توسعه مراکز گردشگری سلامت با توجه به تقاضای موجود
- ✓ ایجاد مراکز گردشگری ساحلی و دریایی به منظور ساماندهی سواحل و تفریحات دریایی توسط بخش خصوصی
- ✓ اختصاص اعتبار کمک‌های بلاعوض برای تسهیل فعالیت‌ها و بهبود فضای کسب و کار گردشگری

برنامه‌های اشتغال حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شامل موارد زیر است:

- توسعه زیرساخت‌های اقامتی (هتل)
- فعالیت‌ها و کسب و کارهای گردشگری
- سرمایه گذاری

- تبدیل اماکن مسکونی به کاربری هتل آپارتمان
- توسعه زیرساخت‌ها برای تولید سفر و گردشگری الکترونیک
- توسعه تولید صنایع دستی
- توسعه بازرگانی صنایع دستی

پیرو تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و صندوق توسعه ملی مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۲۰ در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۵۳۴۰-هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، تسهیلات مورد نیاز برای پروژه‌های واقع در مناطق شهری کشور از محل ترکیب تسهیلات صندوق توسعه ملی با تسهیلات نظام بانکی تامین مالی خواهد شد.

با توجه به اینکه امکان توزیع اعتبار کمک‌های بلاعوض نمایشگاه‌های گردشگری بین‌المللی و بازاریابی و حضور در رویدادهای خارج از کشور بین استان‌ها وجود ندارد، بنابراین توزیع اعتبار بر عهده سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می‌باشد.

جدول ۳: برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه گردشگری ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

استان	شهری (ارقام به میلیارد ریال)										روستایی (ارقام به میلیارد ریال)
	شرکت‌های مجری نمایشگاه‌های گردشگری داخلی	شرکت‌های مجری نمایشگاه‌های گردشگری بین‌المللی	برگزاری جشنواره‌های (بهاری، تابستانی، پاییزی و زمستانی)	راه اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی	اشتغال در تولید صنایع دستی کشور	بازاریابی و حضور در رویدادهای خارج از کشور	کمک به توسعه رویدادهای داخلی	مرمت و احیاء بناهای تاریخی	راه اندازی موزه‌ها با مشارکت بخش خصوصی	مرمت و احیاء بناهای تاریخی	اشتغال در تولید صنایع دستی کشور
همدان	۱	-	۷	۱	۱۰۷۱	-	۲۰۵	۴	-	۱	۱۰۲۵
کل کشور	۴۰	۶۰	۲۰۰	۳۴	۴۰	۳۰	۵۰	۱۳۰	۳	۲۰	۵۰

جدول ۴: برنامه تولید و اشتغال حوزه گردشگری ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
$\frac{3}{3}$: ۲۰۹ $\frac{3}{3}$: ۱۷۹ $\frac{3}{3}$: ۱۷۹	میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۷۵۵	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۳۱۱۷	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۹	۳,۴٪

۳-۲- برنامه تولید و اشتغال سیاستهای فعال بازار کار

برنامه‌های اشتغال سیاست‌های فعال بازار کار، شامل موارد زیر است:

- **طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی:** هدف از این طرح افزایش مهارت و اشتغال پذیری جوانان فارغ‌التحصیل دانشگاهی و تسهیل در جذب و به‌کارگیری جوانان در بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. این طرح یک دوره آموزشی تلقی می‌شود. طول دوره کارورزی حداقل ۶ ماه و حداکثر ۱۲ ماه برای هر کارورز (به‌طور متوسط ۵ ماه برای هر کارورز)، بر اساس استانداردهای مصوب آموزش مهارتی تعیین می‌گردد و برای کارورزان مشمول طرح، کمک‌هزینه کارورزی به‌صورت ماهیانه به‌طور میانگین معادل ۳۳۴۰ هزار ریال در نظر گرفته شده است. علاوه بر این، برای تأمین بیمه مسئولیت مدنی به ازای هر کارورز رهمدانی معادل ۵۰۰ هزار ریال در سال توسط دولت پرداخت خواهد شد. طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاهی موجب افزایش قابلیت جذب و اشتغال دانش‌آموختگان از طریق انتقال مهارت، تجربه در محیط کار و ایجاد انگیزه کارآفرینی و کسب‌وکار در آن‌ها شده و متقابلاً دانش و آموخته‌های آن‌ها به محیط کسب‌وکار انتقال یافته و سرمایه انسانی نیز تقویت می‌گردد.
- **طرح مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی:** هدف از این طرح افزایش اشتغال‌زایی جوانان فارغ‌التحصیل دانشگاهی و کمک به هزینه‌های جذب و به‌کارگیری جوانان در بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. این طرح در راستای تحرک بخشی به بازار کار کشور، حمایت از کارفرمایان و کارآفرینان، و ایجاد اشتغال از طریق ترغیب و تشویق کارفرمایان کارگاه‌های تولیدی و خدماتی به استفاده از نیروی کار جدید، اجرا می‌شود. هدف‌گذاری این طرح شامل ۲۰۰ هزار نفر از دانش‌آموختگان دانشگاهی بیکار شغل اولی (شامل ۷۰ هزار نفر از فرایند کارورزی و مابقی جذب مستقیم) است. در این طرح، پرداخت سهم بیمه کارفرما (۲۳٪) به ازای هر شغل اولی پیش‌بینی شده که مدت برخورداری از مشوق بیمه‌ای ۱۲ تا ۲۴ ماه مطابق ماده ۷۱ قانون برنامه ششم توسعه را دربر می‌گیرد.
- **طرح مشوق‌های بیمه سهم کارفرمایی:** هدف از این طرح آشنایی با محیط کسب‌وکار، کسب تجربه و آماده‌سازی و ایجاد خودباوری در مهارت آموز برای ورود به عرصه اشتغال و کارآفرینی، کمک به واحدهای اقتصادی فعال به‌منظور شناسایی نیروی کار مستعد و توانمند، زمینه‌سازی برای کاهش هزینه‌های جذب و به‌کارگیری نیروهای فاقد مهارت، استفاده از ظرفیت و توان آموزشی عملی بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. گروه هدف این طرح شامل ۲۰۰ هزار نفر جوانان شغل اولی است که از طریق سامانه اعلام‌شده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ثبت‌نام می‌کنند. در این طرح دولت بیمه مسئولیت مدنی (بیمه حوادث) را به‌جای واحد پذیرنده به ازای هر مهارت آموز ۸۰ هزار تومان در سال پرداخت می‌نماید.
- **طرح پرداخت یارانه دستمزد:** هدف از این طرح افزایش اشتغال‌زایی جوانان در مناطق محروم و کمتر برخوردار و کمک به هزینه‌های جذب و به‌کارگیری جوانان در بنگاه‌های اقتصادی می‌باشد. در این طرح دولت اشتغال ۶۰ هزار نفر از جوانان شغل اولی این مناطق از کشور را هدف‌گذاری نموده است. در این طرح دولت پرداخت متوسط سرانه کمک‌هزینه دستمزد معادل ۳۰ درصد حداقل دستمزد برای به‌کارگیری شغل اولی (ماهانه ۳۳۴ هزار تومان) را متعهد شده می‌شود.
- **طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی:** پیوند مالی بین یک موسسه مالی رسمی با یک موسسه مالی غیررسمی محلی (مانند گروه خودیار) را بانکداری پیوندی می‌نامند. هدف از این طرح افزایش توسعه کسب‌وکارهای خرد و خانگی در مناطق روستایی و توانمندسازی افراد و ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای خرد و بهبود معیشت مناطق مورد نظر می‌باشد. با توجه به تجارب موفق این برنامه با مشارکت و هماهنگی معاونت توسعه

کارآفرینی و اشتغال وزارت متبوع، سازمان بهزیستی و بانک کشاورزی، می‌توان علاوه بر رشد طبیعی برنامه، طی ۶ سال ۱۰۰ هزار نفر جدید را در قالب ۶ هزار گروه خودیار با استفاده از منابع قانون اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، به جامعه تحت پوشش برنامه افزود به‌طوری‌که نوآوری‌ها و ابتکارات ویژه‌ای نیز طراحی برنامه را در برگرد تا آن را از تأثیرات زیر برخوردار نماید:

- الف- افزایش پایداری گروه‌های خودیار از طریق شبکه‌سازی و تجمیع آن‌ها در نهادهای بزرگ‌تر؛
- ب- کاهش هزینه‌های سرانه برای آموزش و ترویج مهارت‌های کسب‌وکار؛
- ج - ایجاد بستر مناسب برای هدایت و جذب بیمه‌های خرد برای گروه هدف؛
- د- کاهش اعوجاج متصور بر استفاده از نرخ سود سرمایه‌ای که به‌مراتب پایین‌تر از نرخ رایج تورم می‌باشد و هدایت اختلاف بین دو نرخ به‌سوی و به سود تقویت نهادهای روستایی و توسعه اجتماع‌محور؛
- هـ- کاهش خطر انحراف از هدف تسهیلات که معمولاً در پی استفاده از تسهیلات ارزان‌قیمت پیش می‌آید؛
- و- کاهش مخاطرات اخلاقی ناشی از انتخاب همسانان نامناسب و نامتناسب.

• **طرح توسعه و حمایت از مشاغل خانگی:** قابلیت انجام کسب‌وکار در «منزل» سبب ایجاد مزایای بسیاری برای شاغلین آن‌ها می‌شود، که ازجمله می‌توان به ایجاد توازن بین مسئولیت خانوادگی زنان و اشتغال آنان، حذف هزینه‌های مربوط به خرید، رهن و اجاره کارگاه و ایاب و ذهاب، استفاده از نیروی کار سایر اعضای خانواده و ایجاد زمینه‌های کار خانوادگی، امکان انتقال تجارب از طریق آموزش غیررسمی به شیوه استاد- شاگردی بین اعضای خانواده و... اشاره نمود. اهداف این طرح:

- شناسایی و توسعه ظرفیت‌های کسب‌وکار خانگی در جهت توسعه فرصت‌های شغلی؛
- ایجاد توازن بین مسئولیت خانوادگی و اشتغال اعضای خانوار؛
- کاهش هزینه‌های تولید و خدمات برای حضور فعال و مستمر در بازار رقابت؛
- افزایش صرفه‌جویی در هزینه‌های جانبی اشتغال و افزایش درآمد خانواده؛
- ارتقاء مدیریت کسب‌وکار خانگی از طریق پیوند با بنگاه‌های بالادستی و تشکلهای خوشه‌ای، اتحادیه‌ها، تعاونی‌ها و صنوف؛

گروه هدف: کسانی که مبادرت به کسب‌وکار خانگی توسط کارکنان خانگی می‌کنند، شرایط زیر دارند:

- انجام کار صرفاً توسط عضو یا اعضای خانواده در واحد مسکونی؛
- تناسب حجم تولید با شرایط و فضای واحد مسکونی؛
- عدم ایجاد آلودگی‌های زیست‌محیطی، صوتی و بصری و رعایت کامل حقوق همسایگان؛
- عرضه و فروش محصول (کالا و خدمات) در خارج از واحد مسکونی؛
- عدم تردد غیرمتناسب با فضای محل سکونت به‌ویژه در مجتمع‌های مسکونی؛
- مجاز بودن و تناسب شغل با محیط مسکونی؛

جدول ۵: برنامه های تولید و اشتغال سیاستهای فعال بازار کار
ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۵۲۰	۳٫۶٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۰	۳٫۶٪
طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۶۸۰	۳٫۶٪
	کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۱۵	۳٫۶٪
طرح مهارت آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۷۳۵	۲٫۱٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	۲٫۱٪
طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰	۰	۰٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴	۰	۰٪
طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	۲٫۵٪
	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	۲٫۵٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	۲٫۵٪
توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۳۷	۱٫۸٪
	اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۷۸۵	۲٫۱٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۷	۱٫۸٪

پیرو تفاهم نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مورخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۴ در چارچوب آیین نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۵۳۴۰/هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، با توجه به نرخ مصوب شورای پول و اعتبار در قالب عقد مشارکت مدنی (یک و دو ساله) و بند (۶) ماده (۷) قانون مشاغل خانگی، طرح های اشتغال بند الف ماده یک این تفاهم نامه، نیازی به تأمین یارانه سود تسهیلات یا وجوه اداره شده از طرف دولت ندارد. مطابق با جدول (۵)، برای طرح کارورزی ۲۵۲۰ نفر فرصت شغلی و مبلغ ۶۰ میلیارد ریال کمک بلاعوض دولت برای این استان در نظر گرفته شده است. برای طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی پیش بینی شده است ۴۶۸۰ نفر شغل ایجاد شود که برای آن ۱۱۵ میلیارد ریال کمک بلاعوض در نظر گرفته شده است. برای برنامه مهارت آموزی در محیط واقعی کار پیش بینی شده است ۷۳۵ نفر شغل با کمک بلاعوض به مبلغ ۳ میلیارد ریال ایجاد شود. در طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی مبلغ ۳۰ و ۳ میلیارد ریال تسهیلات و کمک بلاعوض برای ایجاد ۱۵۰ فرصت شغلی برآورد شده است. برای برنامه توسعه و حمایت از مشاغل خانگی ۷ میلیارد ریال کمک بلاعوض و تسهیلات ۱۳۷ میلیارد ریالی در نظر گرفته شده است تا انتظار ۷۸۵ فرصت شغلی ایجاد شود. طرح یارانه دستمزد برای این استان منظور نشده است.

۳-۳- برنامه تولید و اشتغال فعالیتهای دانش بنیان

بر مبنای الگوهای نوین توسعه، سرمایه انسانی یکی از مهم ترین سرمایه های کشور به شمار می رود و نیروی انسانی جوان، تحصیل کرده و با انگیزه محور اصلی توسعه در هر کشوری است که به منظور استفاده بهینه از این سرمایه اجتماعی و ورود آن ها به عرصه اقتصادی از طریق اشتغال و کارآفرینی، نیازمند برنامه ریزی دقیق و منسجم است.

در راستای اجرای برنامه‌های ایجاد و تثبیت اشتغال مولد در حوزه فعالیت‌های دانش‌بنیان با استفاده از سرمایه انسانی جوان، تحصیل کرده و متخصص، سه رویکرد اصلی «نوآفرینی ساختارهای اقتصادی در راستای ارتقای توان ساخت داخل»، «توسعه اشتغال مبتنی بر تکمیل و ارتقای زیست‌بوم نوآوری کشور» و «رصد و به‌هم‌رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی» مدنظر قرار گرفته تا با استفاده از منابع پیش‌بینی شده در بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه ۱۳۹۷ کل کشور، سرمایه‌های متنوع بخش‌های دولتی و غیردولتی کشور را به سمت اشتغال مبتنی بر دانش سوق داده شود. به‌منظور اجرایی کردن سه رویکرد فوق‌الذکر، شش برنامه تدوین شده است که عبارت‌اند از:

۱- **ارتقاء تولید و اشتغال شرکت‌های دانش‌بنیان:** برنامه‌ها و موضوعات اولویت‌دار برنامه توسعه مقیاس شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه هوایی، گیاهان دارویی، دریایی، آب، مواد پیشرفته و بایو می‌باشد.

۲- **پلتفرم بازار سازی تجهیزات داخل:** برنامه‌های توسعه پلتفرم بازار هوشمند برای محصولات دانش‌بنیان ساخت داخل، با هدف ارتقای بازار و اهرمی کردن منابع دولت در جهت حمایت از شرکت‌های داخلی تنظیم شده است. در این راستا سعی شده است تا با طراحی مدل‌های جدید فرایند لیزینگ تجهیزات آزمایشگاهی ساخت داخل و ماشین‌آلات صنعتی پیشرفته ساخت داخل ارتقاء یابد.

۳- **توسعه تولید ۶ محصول تحول‌آفرین دانش‌بنیان:** در این برنامه طرح‌های مختلف فن‌آورانه مبتنی بر چالش‌های ملی در حوزه‌های مختلف شناسایی شده است. با توجه به محدودیت منابع از بین طرح‌هایی برنامه‌های توسعه محصولات تحول‌آفرین حوزه زیست‌فناوری، طرح‌های کلان ملی در حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی، توسعه محصولات اولویت‌دار حوزه سلول‌های بنیادین، توسعه محصولات حوزه آب و خشک‌سالی و توسعه تجهیزات صنعتی اولویت‌دار انتخاب شده‌اند.

۴- **توسعه صنایع خلاق با تمرکز بر نوآوری:** برنامه حمایت از صنایع خلاق به‌عنوان مکمل قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان، در معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور اجرایی شده است. با توجه به اهمیت کسب‌وکارهای حوزه صنایع خلاق و دیجیتال در توسعه اقتصاد دانش‌بنیان، لزوم ارتقای زیرساخت‌های لازم برای توسعه این حوزه‌ها بیش از پیش احساس می‌گردد. در این راستا برنامه ذیل برنامه‌ریزی و اجرا خواهد شد.

۵- **حضور شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ در عرصه نوآوری:** در این برنامه ایجاد شتاب‌دهنده‌های تخصصی توسط شرکت‌های بزرگ خصوصی با رویکردهای ذیل در دستور کار قرار دارد: استفاده از ظرفیت و همکاری شرکت‌های خصوصی و بخش‌های بزرگ اقتصادی در بخش‌های تخصصی؛ تدوین برنامه و چارچوب تخصصی لازم برای فعالیت شتاب‌دهنده‌های فناوری جدید ذیل الگوی تدوین شده مرکز فناوری‌های راهبردی با همکاری مرکز شتاب‌دهی نوآوری پارک فناوری پردیس برای هر ستاد؛

۶- **به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی متخصص:** در راستای اجرایی کردن برنامه حمایت از به هم رسانی عرضه و تقاضای نیروی انسانی توسعه پلت فرم‌های چالش‌های فناوری و نوآوری ایران، مجموعه رقابت‌های فن‌آورد، مدرسه اشتغال شریف و نوآوری باز ستاد زیست‌فناوری مورد توجه قرار گرفته است.

پیرو تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی مورخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۴ در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۳۳۴۰ هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، تسهیلات موضوع برنامه اشتغال از محل ترکیب تسهیلات صندوق توسعه ملی با تسهیلات نظام بانکی تامین مالی خواهد شد. بر اساس جدول (۶)، تسهیلات و کمک‌های بلاعوض برای طرح‌های دانش

بنیان استان همدان به ترتیب ۲۵۸ و ۳۱ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است و سهم اشتغال استان توسط این طرح‌ها در کشور ۱,۵ درصد خواهد بود.

جدول ۶: برنامه‌های تولید و اشتغال طرح‌های دانش بنیان ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷- استان همدان

عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
طرح‌های دانش بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۵۸	۱,۴٪
	اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۹۸۲	۱,۵٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۱	۱,۴٪

۳-۴- برنامه تولید و اشتغال حوزه بازآفرینی شهری پایدار

پدیده آشنای توسعه شهرنشینی در شرایط رشد سریع جمعیت و گسترش مهارناپذیر شهرها که کم و بیش در بسیاری از کشورهای دیگر نیز در مقاطع تاریخی مختلف بروز کرده، در ایران در دو دهه پس از انقلاب نمود آشکارتری یافته است. جمعیت بافت‌های همدان بسیاری از شهرها جابجا شده‌اند، روند فرسودگی بافت‌های تخلیه شده شدت گرفته و این بافت‌ها نه تنها در برابر زلزله ناپایدار می‌باشند بلکه به مأمّن ناهنجاری‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی تبدیل شده‌اند. سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی جامع و پایدار برای بهسازی، نوسازی و بازسازی بافت‌های قدیم شهری ضمن حفاظت از میراث تاریخی فرهنگی و توجه به سازگاری و انطباق آن‌ها با ساختارهای محیط‌زیست و ساختارهای فرهنگی موجب توسعه پایدار شهری می‌شود. به همین منظور به استناد ماده ۵۹ قانون برنامه ششم توسعه کشور، وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و شهرداری‌ها مکلف‌اند بهسازی، نوسازی، مقاوم‌سازی و بازآفرینی سالانه دست کم ۲۷۰ محله در قالب مطالعات مصوب ستاد ملی بازآفرینی شهری و ارتقای دسترسی به خدمات و بهبود زیرساخت‌ها با رویکرد محله محور اقدام کنند. پیرو تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت راه و شهرسازی و صندوق توسعه ملی مورخ ۱۳۹۷/۰۷/۲۸ در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۵۳۴۰/هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، تسهیلات موضوع برنامه اشتغال از محل منابع داخلی بانک عامل با نرخ ۱۸ درصد تامین می‌شود.

طبق جدول (۷)، بر اساس برنامه بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن) برای این استان، ایجاد ۳۶۷۶ فرصت شغلی جدید پیش‌بینی شده است که بر این اساس سهم استان ۳ درصد است. نحوه تأمین مالی این برنامه در استان به شرح زیر است:

✓ ۴۵۵ میلیارد ریال کمک‌های بلاعوض دولت

✓ ۱۲۲۸ میلیارد ریال تسهیلات مشارکت مدنی ساخت که نیمی از آن از محل منابع بانکی و نیم دیگر از محل وجوه اداره شده تأمین خواهد شد. بر این اساس نرخ این تسهیلات معادل نصف نرخ مصوب شورای پول و اعتبار خواهد بود.

✓ ۸۶ میلیارد ریال تسهیلات ودیعه مسکن که نیمی از آن از محل منابع بانکی و نیم دیگر از محل وجوه اداره شده تأمین خواهد شد. بر این اساس نرخ این تسهیلات معادل نصف نرخ مصوب شورای پول و اعتبار خواهد بود.

جدول ۷: برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه بازآفرینی شهری پایدار
ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات از محل منابع بانکی (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۴	۲,۹٪
	تسهیلات از محل وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۴	۲,۹٪
	اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰	۳۶۷۶	۳,۱٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۵۵	۳٪
بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	تسهیلات از محل منابع بانکی (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	۲,۹٪
	تسهیلات از محل وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	۲,۹٪

۳-۵- برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی و فعالیتهای وابسته به آن

با توجه به ضریب رشد جمعیت و محدود بودن امکانات افزایش تولید محصولات کشاورزی، تلاش اکثر کشورها طی سال‌ها و نسل‌های گذشته، تشویق و گسترش هر چه بیشتر مردم به فعالیت کشاورزی و تولید محصولات غذایی بوده است. به هنگام بروز جنگ‌ها و عدم دسترسی مردم به مواد اولیه موردنیاز، به‌خصوص مواد غذایی، حتی دولت‌هایی مقتدر نیز با نابسامانی‌ها و ناهماهنگی‌های عدیده‌ای مواجه گردیده‌اند. به‌طوری‌که از آغاز قرن جاری و با ایجاد بحران‌های غذایی، اکثر کشورها ضمن پی بردن به اهمیت تولید کشاورزی، اقدامات وسیعی را در جهت خودکفایی محصولات عمده غذایی به عمل آورده‌اند.

علاوه بر این، با مطالعه روند تصاعدی افزایش جمعیت کشورهای توسعه‌نیافته، پیوسته مقدار تقاضا برای مواد غذایی بیشتر شده است. از این جهت فقر و گرسنگی کشورهای توسعه‌نیافته در ابعاد گسترده‌تری گریبان‌گیر مردم خواهد شد. تجربیات زیادی که اکثر مردم کشورهای جهان، به‌ویژه در قرن اخیر به‌دست آورده‌اند، نقش تولیدات کشاورزی در کشورهای در حال توسعه به‌عنوان بزرگ‌ترین بخش فعالیت جهت تأمین مواد غذایی جمعیت و برقراری امنیت و استقلال کشور مشخص شده است.

علاوه بر موارد فوق، همواره بخش کشاورزی نقش مهمی در اشتغال مردم، به‌خصوص در مناطق روستایی و کشاورزی داشته است؛ اما سهم بخش کشاورزی در اشتغال با روند توسعه کشورها کاهش یافته است. با توجه به اینکه سهم اشتغال بخش کشاورزی طی دهه گذشته روند کاهشی داشته و از ۲۱٪ به حدود ۱۸,۵٪ تقلیل یافته است؛ این سؤال مطرح است که آیا بخش کشاورزی در دستیابی و حفظ سهم خود در اشتغال کشور، موفق نبوده است؟ و چگونه می‌توان سهم بخش کشاورزی را در اشتغال پایدار افزایش داد؟

بر اساس تجربه کشورهای مختلف هم‌زمان با روند توسعه؛ سهم نسبی کشاورزی از تولید کل و اشتغال طی زمان کاهش می‌یابد؛ لیکن، سهم کسب‌وکارهای کشاورزی در اشتغال و تولید روند رو به رشدی داشته است. بنابراین، برای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی لازم است بر توسعه کسب‌وکارهای کشاورزی تمرکز نمود. با توجه به موارد فوق، برای بررسی اهمیت بخش کشاورزی در اشتغال، لازم است سهم کسب‌وکارهای کشاورزی از مرحله تأمین نهاده‌ها تا تجارت و عرضه محصول به مصرف‌کنندگان در بازارهای داخلی و بین‌المللی برجسته شود. بر این اساس، سهم کسب‌وکارهای

بخش کشاورزی در ایران، بیش از ۳۰٪ از کسب و کارهای کشور است. لذا، ضرورت دارد تا با بهبود کسب و کارهای بخش کشاورزی، ضمن صیانت از اشتغال موجود بخش، به اشتغال پایدار در بخش کشاورزی و مناطق روستایی کمک نمود. برنامه اشتغال وزارت جهاد کشاورزی برای سال ۱۳۹۷ با تأکید بر ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی رایج (Agriculture) به کسب و کارهای کشاورزی (Agribusiness)، با تمرکز بر تأمین مالی زنجیره عرضه/ارزش به جای فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای ارائه گردیده است. در ادامه به ویژگی برنامه‌های تولید و اشتغال بخش کشاورزی، تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و منابع پیش‌بینی شده برای دستیابی به اهداف ایجاد و تثبیت اشتغال در بخش کشاورزی پرداخته شده است.

ویژگی برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی

- توجه به توسعه کسب و کارهای بخش کشاورزی در اشتغال و ارزش افزوده
- توسعه و تکمیل زنجیره عرضه و ارزش محصولات کشاورزی
- سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های پیشین و پسین بخش کشاورزی
- توجه به طرح‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای و تکمیلی در کنار طرح‌های ایجاد
- توجه به نهاده‌سازی و بازار فروش محصولات کشاورزی
- سرمایه‌گذاری برای ورود فناوری‌های جدید در ساختار تولید
- توجه به اولویت‌های اصلی بخش از جمله توسعه گلخانه‌ها، توسعه آبی‌پروری، صنایع تبدیلی و تکمیلی، گیاهان دارویی و ...

پیرو مقدمه فوق، به‌طور کلی هدف از اجرای برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط (وابسته)، افزایش تولید و ایجاد فرصت شغلی جدید است. محورهای مهم برنامه‌های اشتغال عبارت‌اند از:

الف) برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی:

توسعه رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن بشرح ذیل:

۱. رسته فعالیت محصولات گلخانه
۲. رسته فعالیت شیلات و آبزیان
۳. رسته فعالیت گیاهان دارویی
۴. رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی
۵. رسته فعالیت محصولات دامی
۶. رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاه پزشکی
۷. رسته فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی
۸. رسته فعالیت ساماندهی کسب و کارهای نوپا و دانش‌بنیان مرتبط با کشاورزی
۹. رسته فعالیت خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی
۱۰. رسته فعالیت خدمات توسعه کسب و کارهای بازرگانی

ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها:

برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال شامل ۱- برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی و نوسازی و ۲- برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب تأمین سرمایه در گردش واحدها می‌باشد.

ج) پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی:

پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی عموماً از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی انجام می‌پذیرد. بر اساس تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۵۳۴۰-هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، تسهیلات موضوع برنامه اشتغال از محل منابع داخلی بانک عامل با نرخ ۱۸ درصد تأمین می‌شود. تسهیلات موضوع برنامه تأمین سرمایه در گردش از محل منابع داخلی بانک عامل تأمین می‌شود و سه درصد یارانه سود تسهیلات از سوی دولت، به این تسهیلات اختصاص می‌یابد. شرایط بازپرداخت تسهیلات همه برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه (به استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش که یکساله است) به طور متوسط دارای شش ماه دوره ساخت، شش ماه تنفس و اقساط باز پرداخت پنجساله (هر سال یک قسط) است. یارانه نرخ سود تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی در مناطق برخوردار و غیربرخوردار به ترتیب ۲ و ۴ درصد است. همانطور که از جدول (۸) مشخص است میزان یارانه تسهیلات برای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی برابر ۶۲ میلیارد ریال که سهم آن از اشتغال کل استان برابر با ۲,۱ درصد بوده است. میزان تسهیلات برای برنامه بازسازی و نوسازی برابر با ۵۰۵ میلیارد ریال که سهم آن از کل کشور ۲,۵ درصد می‌باشد. مبلغ تسهیلات برای تأمین مالی سرمایه در گردش فعالیت‌های کشاورزی این استان برابر با ۱۲۳۵ میلیارد ریال است و همچنین میزان یارانه تسهیلات برای این برنامه برابر با ۳۷ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است. در استان همدان برنامه برای فعالیت ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات، در نظر گرفته نشده است.

جدول ۸: برنامه‌های تولید و اشتغال بخش کشاورزی ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

عنوان برنامه	اقدام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۰۹۸	۲٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۶۲	۱,۱٪
	اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۰۳۰	۲,۱٪
بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰	۵۰۵	۲,۵٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۴۰	۲,۵٪
سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰	۱۲۳۵	۳,۵٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۳۷	۳,۵٪
برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
	اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪

۳-۶- برنامه تولید و اشتغال حوزه صنعت و معدن

مبنای تخصیص منابع در برنامه‌های بخش صنعت و معدن بر اساس پایش وضع موجود، جهت‌گیری تقاضا برای تسهیلات در این بخش و نیز ارزیابی‌های فنی لازم بوده است. برای تدوین برنامه بخش صنعت سعی شده است تخصیص منابع مالی تسهیلات به استان‌ها و برنامه‌ها منطبق با سطح تقاضا برای تسهیلات بانکی در استان‌ها و نیز ملاحظات فنی و نهادی سازمان‌های ذی‌ربط باشد. بر این اساس برنامه‌های اشتغال حوزه کسب‌وکارهای صنعتی و معدنی، در چهار بخش به شرح زیر ارائه شده است:

- تسهیلات برنامه تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام
- تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی
- تأمین سرمایه گردش واحدها
- توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی

جدول ۹: برنامه‌های تولید و اشتغال صنعت و معدن
ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۲۳	۰,۳٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۰	۰,۳٪
	اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۰۷	۰,۵٪
بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۲۴۰۲	۳,۴٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۹۰	۳,۴٪
	اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۷۳۰	۱,۴٪
سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۴۷۹	۲,۷٪
	یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۰	۲,۷٪
	اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۴۴۱	۲,۸٪
توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۴	۳,۴٪
	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۶	۳,۴٪

بر اساس تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت و صندوق توسعه ملی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۵۳۴۰-هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، تسهیلات موضوع برنامه اشتغال از محل منابع داخلی بانک عامل با نرخ ۱۸ درصد تأمین می‌شود و سه درصد یارانه سود تسهیلات از سوی دولت، به این تسهیلات اختصاص می‌یابد. به‌استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش که یکساله با اقساط ماهانه است، شرایط تسهیلات سایر برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه دارای حداکثر شش ماه دوره ساخت، حداکثر شش ماه دوره تنفس و حداکثر پنج سال دوره بازپرداخت (هر سال ۱۲ قسط ماهانه) است. همانطور که از جدول (۹) مشخص است میزان یارانه تسهیلات برای رسته تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام برابر ۱۰ میلیارد ریال که سهم آن از اشتغال کل استان برابر با ۰,۵ درصد بوده است. میزان تسهیلات برای رسته فعالیت بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای) برابر با ۲۴۰۲ میلیارد ریال که ۳,۴ درصد

سهم آن از کل کشور است. تعداد فرصت شغلی که با تامین مالی سرمایه در گردش انتظار می‌رود تا ایجاد شود برای این استان برابر با ۲۴۴۱ نفر است و همچنین میزان یارانه تسهیلات برای این رسته فعالیت برابر با ۴۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است. در استان همدان برای توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی ۱۶ میلیارد ریال کمک بلاعوض در نظر گرفته شده است که سهم آن از کل کمک‌های فنی این برنامه حدود ۳,۴ درصد بوده است.

۳-۷- برنامه تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر

فعالیت‌های بخش فرهنگ در شمار فعالیت‌های دانش‌بنیان و آفرینندگی در حوزه صنایع خلاق و کسب درآمد از این طریق در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در کشور ضروری است. اقتصادی کردن فعالیت‌های فرهنگی با ایجاد و تعریف دقیق زنجیره ارزش ممکن است. فعالیت‌های فرهنگی و هنری از آن جا که مبتنی بر آفرینش‌گری و خلاقیت است قابلیت اقتصادی شدن در پهنه ملی و سرزمینی را نیز دارند. اولویت رسته‌های منتخب کسب‌وکارهای بخش فرهنگ و هنر به‌قرار زیر هستند:

- الف- کسب و کارهای رسانه‌ای و تولید محتوای دیجیتال: این رسته شامل ایجاد بازارهای آنلاین فرهنگی و هنری، طراحی و تولید بازی‌های رایانه‌ای و ایجاد یا گسترش پایگاه‌های خبری، کانون‌های تبلیغاتی می‌باشد.
- ب- کسب و کارهای فرهنگی: شامل برنامه‌های ایجاد یا توسعه موسسات و آموزشگاه‌های فرهنگی و ایجاد مراکز خدمات نشر و چاپ می‌باشد.
- ج- کسب و کارهای هنری: این رسته فعالیت شامل ایجاد مراکز طراحی مد، لباس و پارچه و ایجاد مراکز ارائه خدمات هنری بوده است.

اهداف کلان

- ✓ ایجاد زمینه برای افزایش میزان رشد درآمد ناخالص ملی در بخش اقتصاد فرهنگ و هنر
- ✓ کاهش فاصله میان دولت و صنوف فرهنگ و هنر با ایجاد فهم مشترک از اقتصاد فرهنگ میان دولت، صنوف فرهنگی و سایر کارگزاران و اثرگذاری بهینه در بازار و محیط کسب‌وکارهای فرهنگی
- ✓ ایجاد انگیزه برای کارآفرینی در صنوف و فعالان فرهنگی و هنری

اهداف کاربردی

- ❖ افزایش کارایی نظام بروکراسی (رفع موانع توسعه، رفع اختلال در بهبود فضای کسب‌وکار)
- ❖ کاهش تصدی‌گری دولت و افزایش اختیارات صنفی
- ❖ کاهش مراحل مجوزدهی
- ❖ تفسیر موسع از قوانین
- ❖ کاهش رانت (افزایش شفافیت قانونی و اجرایی)
- ❖ اجرای قانون دسترسی آزاد به اطلاعات

بر اساس تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در چارچوب آیین‌نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/۵۵۳۴۰ هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰، تسهیلات موضوع برنامه اشتغال از محل منابع داخلی بانک عامل با نرخ ۱۸ درصد تامین می‌شود و دو درصد یارانه سود تسهیلات از سوی دولت، به این تسهیلات اختصاص می‌یابد. بازپرداخت تسهیلات موضوع این دستورالعمل طی ۵ سال با اقساط ماهانه خواهد بود. بر طبق جدول (۱۰)، میزان تسهیلات از محل منابع داخلی بانک برای این استان ۵۰ میلیارد ریال که ۰,۳ درصد از کل مبلغ اختصاص داده شده نسبت به کل کشور می‌باشد. ۰,۱ میلیارد ریال کمک بلاعوض و یارانه تسهیلات که به این استان اختصاص پیدا کرده برابر با ۲ میلیارد ریال بوده است. سهم این استان از فرصت‌های شغلی کل کشور ۰,۳ درصد محاسبه گردیده است.

جدول ۱۰: برنامه‌های تولید و اشتغال حوزه فرهنگ و هنر
ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۰	۰,۳٪
یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲	۰,۳٪
اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۹	۰,۳٪
کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۱	۰,۳٪

پیوست: توزیع استانی برنامه‌های تولید و اشتغال مورد تفاهم

برنامه‌های تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ - استان همدان

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
مجموع دستگاه‌ها	کل برنامه‌های اشتغال	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۵۱۴۶۶	۱۰۷۲۹	۲,۴٪
		وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۲۶۹۵	۶۵۷	۲,۹٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۹۸۹۷	۳۸۱	۱,۹٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۵۸۸۵	۷۱۰	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۹۸۶۹۹۸	۲۱۵۲۶	۲,۲٪
وزارت صنعت، معدن و تجارت	تکمیل و راه‌اندازی طرح‌های نیمه‌تمام	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۰۲۱۸	۱۲۳	۰,۳٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۱۸۴	۱۰	۰,۳٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۹۸۶۲	۶۰۷	۰,۵٪
	بازسازی و نوسازی (با مجوز توسعه‌ای)	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۰۴۳۵	۲۴۰۲	۳,۴٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۵۷۷	۱۹۰	۳,۴٪
		اشتغال (نفر)	۵۱۷۱۰	۷۳۰	۱,۴٪
	تسهیلات سرمایه در گردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۹۰۶۴۶	۲۴۷۹	۲,۷٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۴۵۰	۴۰	۲,۷٪
		اشتغال (نفر)	۸۷۴۲۹	۲۴۴۱	۲,۸٪
	توسعه خوشه‌های صنعتی و خدمات کلینیکی	اشتغال (نفر)	۱۰۰۰	۳۴	۳,۴٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۶۶	۱۶	۳,۴٪
وزارت جهاد کشاورزی	رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۶۱۴۲	۱۰۹۸	۲٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۷۲۱	۶۲	۱,۱٪
		اشتغال (نفر)	۴۹۳۸۶	۱۰۳۰	۲,۱٪
	بازسازی و نوسازی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۲۰۰۰۰	۵۰۵	۲,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۵۹۴	۴۰	۲,۵٪
	سرمایه‌درگردش	تسهیلات (میلیارد ریال)	۳۵۰۰۰	۱۲۳۵	۳,۵٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۰۵۰	۳۷	۳,۵٪
	برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات	تسهیلات (میلیارد ریال)	۴۲۰۰	۰	۰٪
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۵۰۴	۰	۰٪
		اشتغال (نفر)	۱۰۷۶۸	۰	۰٪
سازمان میراث فرهنگی	میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری	تسهیلات (میلیارد ریال)	۶۸۹۲۴	۱۷۵۵	۲,۵٪
		اشتغال (نفر)	۱۲۲۴۰۵	۳۱۱۷	۲,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۵۶۴	۱۹	۳,۴٪
معاونت علمی و فناوری	طرح‌های دانش‌بنیان	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۸۰۰۰	۲۵۸	۱,۴٪
		اشتغال (نفر)	۶۴۲۰۰	۹۸۲	۱,۵٪
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۲۲۰۰	۳۱	۱,۴٪
وزارت	طرح کارورزی	اشتغال (نفر)	۷۰۰۰۰	۲۵۲۰	۳,۶٪

دستگاه	عنوان برنامه	اقلام	کل کشور	همدان	سهم استان از برنامه
	طرح مشوق بیمه سهم کارفرمایی	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۷۶	۶۰	٪۳,۶
		اشتغال (نفر)	۱۳۰۰۰۰	۴۶۸۰	٪۳,۶
		کمک بلاعوض	۳۲۰۳	۱۱۵	٪۳,۶
	طرح مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار	اشتغال (نفر)	۳۵۰۰۰	۷۳۵	٪۲,۱
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰	۳	٪۲,۱
	طرح یارانه دستمزد	اشتغال (نفر)	۶۰۰۰۰		٪۰
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۶۰۴		٪۰
	طرح توسعه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی	تسهیلات	۱۲۰۰	۳۰	٪۲,۵
		اشتغال (نفر)	۶۰۰۰	۱۵۰	٪۲,۵
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۲۰	۳	٪۲,۵
	توسعه و حمایت از مشاغل خانگی	تسهیلات (میلیارد ریال)	۷۵۵۰	۱۳۷	٪۱,۸
		اشتغال (نفر)	۳۶۵۸۲	۷۸۵	٪۲,۱
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۳۶۰	۷	٪۱,۸
وزارت راه و شهرسازی	بازآفرینی شهری (نوسازی مسکن)	تسهیلات از محل منابع بانکی (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۴	٪۲,۹
		تسهیلات از محل وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۲۱۱۹۵	۶۱۴	٪۲,۹
		اشتغال (نفر)	۱۲۰۰۰۰	۳۶۷۶	٪۳,۱
	بازآفرینی شهری (ودیعہ مسکن)	کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۱۵۰۰۰	۴۵۵	٪۳
		تسهیلات از محل منابع بانکی (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	٪۲,۹
		تسهیلات از محل وجوه اداره شده (میلیارد ریال)	۱۵۰۰	۴۳	٪۲,۹
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	فرهنگ و هنر	تسهیلات (میلیارد ریال)	۱۶۴۵۶	۵۰	٪۰,۳
		یارانه تسهیلات (میلیارد ریال)	۸۱۷	۲	٪۰,۳
		اشتغال (نفر)	۱۲۶۵۶	۳۹	٪۰,۳
		کمک بلاعوض (میلیارد ریال)	۴۰	۰,۱	٪۰,۳

معانت امور اقتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه
امور اقتصاد مقاومتی و شورای اقتصاد